KONFERENCIA O ŠTÁTNEJ POMOCI

Praktické okolnosti vymáhania pomoci z pohľadu poskytovateľov finančných prostriedkov

v kontexte druhého výroku rozsudku Eesti Pagar

rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-349/17

Zuzana Bollová

20. 10. 2026

Podľa druhého výroku rozsudku:

> *Článok 108 ods. 3 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie vyžaduje, aby vnútroštátny orgán z vlastnej iniciatívy vymáhal pomoc, ktorú poskytol podľa nariadenia č. 800/2008, ak neskôr zistí, že podmienky tohto nariadenia neboli splnené.*

C-349/17 Eesti Pagar

Príspevok sa venuje vymáhaniu skôr poskytnutej pomoci vo forme finančných prostriedkov, ktorá bola poskytnutá ako individuálna pomoc na základe schém pomoci, teda nie nepriamej formy pomoci, ani ad hoc pomoci.

Praktické okolnosti vyplývajú z praxe v rámci:

- fondov EÚ
- iných programov EÚ
- Plánu obnovy a odolnosti
- národných dotačných schém

Spoločné východiská pre uvedené prípady:

Uplatniteľné právo

Finančné prostriedky sa poskytujú na plnenie cieľov podľa odvetvového nariadenia alebo rozhodnutia orgánov EÚ, prípadne vnútroštátneho vecného základu. Ak sú poskytované finančné prostriedky (príspevok/grant/dotácia) zároveň pomocou, musia sa splniť aj všetky pravidlá štátnej pomoci.

Poskytnutie zmluvou

Pomoc sa poskytuje zmluvou podľa podmienok stanovených v príslušnom osobitnom predpise a v súlade s § 17 ods. 3 zákona o štátnej pomoci, teda nie administratívno-právnym aktom (napr. rozhodnutím). Okamihom poskytnutia pomoci (čl. 2 bod 28 GBER) je účinnosť zmluvy.

Ochrana finančných záujmov EÚ

Vo všetkých uvedených prípadoch, ak ide o financovanie z rozpočtu EÚ, je daná povinnosť poskytovateľa chrániť finančné záujmy EÚ. (nar. č. 2988/95, odvetvové právne akty, § 39 zák. č. 121/2022 Z. z.) Porušenie pravidiel štátnej pomoci je nezrovnalosťou, ktorú musí poskytovateľ riešiť a napraviť.

Platí druhý výrok aj mimo GBER?

Čl. 108 ods. 3 ZFEÚ (standstill)

Zákaz vykonať zámer poskytnutia pomoci bez predchádzajúceho schválenia Komisiou. Súhlas môže byť aj nepriamy – splnením podmienok oslobodenia od notifikačnej povinnosti (ex ante zlučiteľnosť). Ustanovenie má priamy účinok, a teda zákaz má plnú uplatniteľnosť na každú pomoc, ktorá sa uskutočnila bez notifikácie.

Právne akty, ktoré oslobodzujú od notifikácie:

GBER **ABER** **FBER** **TBER**

nar. 1370/2007 **de minimis** **SVHZ** 2025/2630

Keďže:

- ✓ článok 108 ods. 3 ZFEÚ má priamy účinok a druhý výrok rozsudku Eesti Pagar je založený práve na tomto porušení,
- ✓ z judikatúry vyplýva, že vnútroštátnym súdom prináleží zabezpečiť, aby boli z článku 108 ods. 3 ZFEÚ podľa vnútroštátneho práva vyvodené všetky dôsledky, aj pokiaľ ide o vymáhanie finančných podpôr poskytnutých v rozpore s týmto ustanovením (bod 88 rozsudku),

Záver: Druhý výrok sa vzťahuje aj na ostatné nariadenia o skupinových výnimkách (ABER, FBER, TBER) za rovnakých podmienok ako na GBER.

ROZSAH UPLATNENIA

Je možné aplikovať druhý výrok aj pri pomoci de minimis?

Zrejme áno – ak už nejde o pomoc de minimis

- prekročenie stropu pomoci
- sektorové vylúčenie
- porušenie transparentnosti

Zrejme nie – pri vedľajších porušeniach

- procesné povinnosti
- doplnkové povinnosti
- monitorovacie povinnosti

Alternatívna cesta vedúca k tomu istému výsledku – uplatní sa len pri financovaní z rozpočtu EÚ: Uplatnenie povinností poskytovateľa finančných prostriedkov z ochrany finančných záujmov v spojení s povinnosťou riešiť a naprávať nezrovnalosti

PREVENCIA

Prevencia je lepšia ako reštrikcia

Z ochrany finančných záujmov vyplýva aj povinnosť predchádzať vzniku nezrovnalostí → minimalizovať prípady, keď nie sú splnené podmienky oslobodenia od notifikácie, a tým aj predchádzať vzniku potreby pomoc vymáhať.

Existuje viacero ciest a nástrojov, ako uvedený cieľ dosiahnuť → príklady vhodných postupov:

1

Na strane poskytovateľa

Vyhnúť sa nevhodným, resp. rizikovým nastaveniam pri poskytovaní pomoci.

2

Na strane príjemcu

Eliminovať zbytočné individuálne nesplnenia podmienok vhodnými postupmi.

Prečo na prevencii záleží: tretí výrok

> *Vnútroštátny orgán nemôže poskytnutím pomoci na základe nesprávneho uplatnenia nariadenia č. 800/2008 vzbudiť u príjemcu legitímnu dôveru v zachovanie pravidiel pri jej poskytovaní.*

Konečný účet z hľadiska štátnej pomoci zaplatí príjemca

- ✓ legitímna dôvera v oprávnenosť pomoci nemôže vzniknúť pri porušení stanovených podmienok,
- ✓ príjemca má konať ako obozretný hospodársky subjekt a overiť si oprávnenosť pomoci pred jej prijatím.

Poskytovateľ má urobiť maximum pre to, aby k neoprávnenému poskytnutiu pomoci vôbec nedošlo

- ✓ má povinnosť dodržať pri poskytovaní pomoci uplatniteľné právo
- ✓ zlyhanie poskytovateľa sa bezprostredne neprejaví na poli štátnej pomoci, ale v iných súvislostiach,
- ✓ žaloby na náhradu škody ?
- ✓ predchádzanie reputačným rizikám

OPATRENIE Č. 1

Rizikové nastavenie: podmienky výzvy sú ako celok „vtiahnuté“ do schémy

Podmienky výzvy

- súvisiace s pomocou
  - oddeliteľné od pomoci – napr. kohézne, technické, administratívne

Celé prevzaté do schémy

hoci nevyplývajú z podmienok poskytnutia pomoci podľa GBER

Pri poskytnutí pomoci nie je splnená podmienka, ktorá je oddeliteľná od pomoci, ale v danom nastavení je súčasťou podmienok poskytnutia pomoci podľa schémy

Pomoc mimo schémy

neoznámená ad hoc pomoc → vrátenie

Kompletné „vtiahnutie“ výzvy do schémy nepredstavuje porušenie práva - ide o zbytočné riziko a komplikáciu, ktorej je vhodné sa vyhnúť.

Riešenie: dôsledne oddeliť schému od výzvy

SCHÉMA POMOCI
- len podmienky podľa právneho základu (napr. podľa GBER)

VÝZVA
- podmienky reflektujúce na podmienky zo schémy
- doplnkové podmienky, ktoré možno oddeliť od pomoci - kohézne, technické, administratívne – zostávajú mimo pomoci

Čím menej podmienok nesúvisiacich s pomocou (oddeliteľných od pomoci) je v schéme, tým menšia pravdepodobnosť, že pomoc „vypadne“ zo schémy.

✓ **Súlad so zákonom**

§ 13 ods. 6 zák. č. 121/2022 Z. z. – príspevok, ktorý je pomocou, možno poskytnúť len pri splnení pravidiel štátnej pomoci.

✓ **Súlad s judikatúrou súdov EÚ**

Oddeliteľnými sú také podmienky alebo okolnosti, ktoré môžu byť považované za podmienky alebo okolnosti, ktoré nie sú nevyhnutné na realizáciu predmetu pomoci alebo na jej fungovanie (napr. T-318/00 Freistaat Thüringen, body 147 až 152).

OPATRENIE Č. 2

Overiť súlad ešte pred poskytnutím pomoci

→ t. j. v čase, kedy pomoc ešte nie je poskytnutá, ale poskytovateľ koná o poskytnutí finančných prostriedkov, ktoré sú pomocou, niektorým z postupov správneho konania, resp. vlastným postupom podľa osobitného predpisu

Poskytovateľ má ešte pred poskytnutím pomoci využiť dostupné možnosti, ktoré sa mu ponúkajú na to, aby sa ubezpečil, že poskytovaná pomoc je súladná s podmienkami vyplývajúcimi z príslušného právneho základu, vrátane splnenia podmienok poskytnutia pomoci podľa schémy pomoci.

Príklad nástroja: kontraktačná podmienka podľa § 22 ods. 4 písm. d) zák. č. 121/2022 Z. z. – návrh zmluvy dostane len žiadateľ, ktorý splnil predpoklady na jej uzavretie.

Náprava na strane poskytovateľa

Preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania, prípadne obnova konania.

Upozornenie žiadateľa a ponechanie priestoru na nápravu porušenia, ak je to možné

napr. zníženie požadovanej pomoci de minimis, poskytovateľ nemusí vyhovieť (C-608/19).

Využitie dostupných informačných systémov a registrov

Pri **pozitívnom rozhodnutí** mať uchovanú kompletnú dokumentáciu overenia. Pri **negatívnom rozhodnutí** je nutné rozhodnutie riadne odôvodniť.

OPATRENIE Č. 2

Negatívne rozhodnutie treba riadne odôvodniť

Pri zamietnutí žiadosti pre porušenie pravidiel štátnej pomoci musí rozhodnutie vysvetliť materiálne, nielen formálne, prečo pomoc žiadateľovi nepatrí. Nedostatočné odôvodnenie vedie k zrušeniu rozhodnutia súdom pri prieskume rozhodnutia súdom.

a

Správny súd vychádza z obsahu rozhodnutia

Dôvody nemožno dopĺňať až vo vyjadrení k žalobe. Súd nerozmýšľa za poskytovateľa, vychádza len z obsahu administratívneho spisu, v dôsledku čoho sa môže stať, že poskytovateľ bude zaviazaný právnym názorom, ktorý ďalšie konanie skomplikuje.

b

Správne súdy majú tendenciu sa držať procesných otázok

Do materiálnych otázok štátnej pomoci sa púšťajú čo najmenej, ideálne vôbec. Nedá sa preto spoliehať sa na to, že súd vec vyrieši za poskytovateľa.

VYMÁHANIE

Postup vymáhania pomoci – ak na nesplnenie podmienok pri poskytnutí pomoci reaguje príslušná zmluva vo svojich dojednaniach:

1 → 2 → 3 → 4

1 Zistenie porušenia

napr. nesplnenie podmienok GBER

2 Odstúpenie od zmluvy

podľa zmluvného dojednania

3 Výzva na vrátenie

4 Žaloba na plnenie

vrátane úrokov (5. výrok)
podáva sa na civilný súd, postup podľa Civilného sporového poriadku

Bez zmluvného dojednania

žaloba na vrátenie bezdôvodného obohatenia pre neplatnosť zmluvy (§ 39 Občianskeho zákonníka)

Uplatnenie riadnej argumentácie v spore

- ✓ materiálne správna a úplná argumentácia, nielen odkaz na audit či kontrolu,
- ✓ oprieť sa o právo EÚ a judikatúru súdov EÚ tak z hmotnoprávneho, ako aj z procesného hľadiska, teda vrátane Eesti Pagar

Ako posilniť správnu aplikáciu pravidiel civilným súdom ?

§ 94 CSP umožňuje vniesť do sporu stanovisko Európskej komisie aj v oblasti štátnej pomoci.

Stanovisko Komisie

čl. 29 ods. 1 nariadenia 2015/1589; Oznámenie 2021/C 305/01, časť 5.1.1.2 – konkrétne parametre toho, k čomu môžu smerovať otázky vnútroštátneho súdu

Rýchlosť: rýchlejšia a efektívnejšia cesta oproti prejudiciálnej otázke

Účinok: nezáväzné – kvalifikovaný právny názor a vodítko

Prejudiciálna otázka

čl. 267 ZFEÚ – návrh súdu na Súdny dvor EÚ

Rýchlosť: zdĺhavejšie konanie

Účinok: výklad práva EÚ je záväzný

Typické argumenty príjemcov a prečo neobstoja

ARGUMENT PRÍJEMCU:	ODPOVEĎ:
Spoluzodpovednosť poskytovateľa a legitímna dôvera	Legitímnu dôveru vylučuje tretí výrok. Za prijatie oprávnenej pomoci zodpovedá príjemca, ktorý sa musí správať ako obozretný hospodársky subjekt a pred prijatím pomoci sa ubezpečiť o oprávnenosti pomoci.
Zásada proporcionality – vrátiť len časť pomoci	Situácia 1 – 0: vracia sa celá pomoc (vrátane úrokov), aby sa obnovil stav pred jej vyplatením. Súd sumu neznižuje ani neodpúšťa.

1 2 3 4

Otázky ?

1 2 3 4

Ďakujem za pozornosť
a prajem príjemný deň.